

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 1. Брой 4. юни 1998 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Свобода ни липсва!

Ако приемем, че сегашното крайно неблагоприятно положение на Босилеградска община се дължи на програмните и организационни слабости и деформации на управляващата партия и нейната неотговорна и неконтролируема власт, тогава, ако наистина сме демократично общество, би било нормално хората да искат нейното сменяване. Казвам “би било” нормално, защото ние все още не сме нормално общество. Ние сме общество в което се симулира демокрация, за да може тя да послужи като параван на големите и малки диктатори и диктаторчета за да могат те да използват властта за егоистични цели и изживяване на примитивните им комплекси за власт и господаруване.

В изтеклите няколко години ни се случи разпадане на държавата, гражданска и междуетническа война, етническо прочистване, масови убийства, национализъм и шовинизъм, пълна международна изолация, една от най-страшните хиперинфлации в икономическата история на света, невиджан грабеж на националното богатство, размах на престъпността и корупцията, тотална икономическа криза и ерозия на всички морални ценности. И въпреки всичко, за нашия “малък” човек, е едва ли не светотатство да си помисли дори, че за това е виновна властта и да пусне една бюлетинка на изборите против нея.

В нашата култура се счита за нормално властта да си прави каквото си иска, а ние да си стоим понастрана от нея. И тъкмо това в случая е ненормалното. Но е напълно обяснимо.

Ние никога не сме живели в свободно, демократично общество. Нямаме елементарна демократична култура, и просто ни е непознат този политически механизъм се който се избира и контролира властта за да може тя да ни сервира, а не да ни владее както иначе сме си свикнали.

Исторически, това е наследство от робските векове. Живяли сме 500 години под турско робство. Вечно е трябвало да си налягаме парцалите агата да не ни претърколи главата с ятагана. Едвам смогнали да се освободим и да се научим да сричаме и пишем, отново попадаме в друга държава. Която също не е благоразположена към нашата българска милост. И пак треперим от страх да не разсъдим с нещо пандурите на Жика Лазич, да не ни изтегнат в някое дъре на границата. Идва комунизмът и пак трябва да мълчим да не излаем нещо против местния партиен секретар.

Тия исторически наслоения от страх и покорство днес все още ни парализират да се владеем свободно и нормално. А първото и основно предусловие за изграждане на демократично общество е

личната и духовна свобода на всеки гражданин. Това е най-важното условие което ни липсва за да излезем от сегашната мизерия.

И точно там е целият проблем, че всички ние, без оглед дали сме на власт или в опозиция, сме роби на един отживял начин на мислене. Липсва ни свобода, преди всичко свобода на мисълта и говора. Ние се страхуваме да мислим, защото не знаем къде ще ни отведе мисълта. Ние се страхуваме да говорим за да не ни чуе някой и така да си направим беля.

Чест на изключенията, има много хора които са избързали във времето, но това са по-скоро изключения. Това се дължи на способността им да рискуват и да се самоизграждат. Такива винаги е имало и пак ще ги има.

Но за да се промени нещо в обществото, трябва да се промени нещо в гласоподавателните кутии. А затова е нужно поне на 51% от нашите граждани да се промени нещо в главите. Тоест, сами да си го променят и при това да съберат достатъчно кураж за да го изкажат.

Тъкмо това е най-трудния път. Той изисква свободни и високо просветени хора, които не се създават лесно. За съжаление, сегашната власт едвам ли има нужда от такива. Недемократичните режими, по правило търсят страхливи и не много грамотни хора. Те са изпълнителни и послушни и са идеални за една неотговорна власт, защото не искат полагане на сметка за лошото управление. При това се задоволяват от много малко. И тогава обществото стагнира.

Босилеградската опозиция има думата!

Ако лошото ни положение се дължи на лошо управление, тогава каква алтернатива ни предлага местната опозиция? Има ли тя програми и сили и достатъчно интелектуален потенциал на следващите избори не само да свали, но и успешно да замести сегашната власт и да измъкне общината от сегашната икономическа криза?

Тоя път няма да разглеждаме организационните проблеми на босилеградската опозиция и нейната раздробеност на шест партии, защото очевидно този процес на политическа диференциация не е завършен не само у нас, но и в цялата страна. Политическото пространство не е ясно оформено, често пъти не се вижда ясна разлика между опозиция и позиция, самата опозиция е преокупирана със своите вътрешни боричкания и няма сили да се обедини под една обща платформа която да бъде реална алтернатива на режима и т.н. Липсата на опозиционен печат на местно равнище не допуска работата и становищата на опозиционните партии да стане прозрачна и достъпна на хората и по тоя начин да се ускори процеса на демократизация.

Засега нека да се спрем на въпроса какво е отношението на местната босилеградска опозиция към ключовите проблеми на нашата действителност и има ли тя решения за тях. Целта ни е да открием евентуалните допирни точки между различните политически партии на територията на общината и техните различия.

С това намерение поставихме следните два въпроса на представителите на опозиционните политически партии в Босилеград: 1. Каква е според вас икономическата перспектива на Босилеградска община с оглед на бъдещите процеси на приватизация? 2. Какво е вашето отношение за сега наложените такси за излизане от страната?

Отговориха ни представителите на Радикалната партия, Сръбското движение за обновление, Демократичната партия, Демократичния съюз на българите в Югославия и Новата комунистическа партия на Югославия. Същевременно предаваме и отговорите на НКПЮ на въпроса за обучението на майчин език и отношението им към КИЦ "Цариброд".

Демократична партия – говорител Драган Христов:

Решаването на икономическите проблеми в нашата община и приватизацията, според нашите преценки, ще вървят доста трудно поради нерешената политическа ситуация в страната и общината. Но, накратко казано ние имаме хора които могат да направят това. Иначе сме за пълна приватизация по честен начин и зачитане на социалната сигурност на работниците.

По въпроса за изходните гранични такси, становището на Общинският съвет на Демократичната партия в Босилеград е следното: Да се разреши на гражданите от нашата община най-малко два пъти месечно да минават границата с пропусници без заплащане на такса. Това би било интервентно решение, а трябва да се направи всичко тя да се премахне. Един от начините с който можем да

действуваме в тая насока е да направим гражданска петиция до Скубщината на Сърбия и ние сме готови да събираме подписи от гражданите за това.

Сръбско движение за обновление – председател Милчо Стоичков:

Икономическата перспектива на Босилеградския край в контекст на бъдещата приватизация, и изобщо перспективата е крайно песимистична. Такова заключение произлиза от повече обективни и субективни условия.

Едно от най-важните е, че човешкият потенциал т.е. населението на общината непрекъснато намалява. След това Босилеград географско-физически, икономически, културно и т.н. е провинция, поради отдалечеността от важните пътища и регионалните центрове във вътрешността на страната. Трябва да се знае и че инфраструктурата в общината е много лоша и че в 21 век влизаме с много лоши пътища с което сме на последно място в републиката, защото от 120 километра регионални пътища, само 30 са с лоша асвалтова настилка и то благодарение на пътя който свързва Сурдулица – Босилеград – граничен преход Рибарци, докато останалите две пътни насоки Босилеград – Любата – Крива Фея и Рибарци – Глъмино – Караманица са земни пътища в крайно лошо състояние, а за качеството на останалите пътища в общината и дума не може да става. Телефонните връзки в общината са на изключително ниско равнище.

Стопанската дейност в общината е низходяща, защото някои фабрики и предприятия не работят или работят с намалени капацитети, така че безработицата, т.е. прикритата заетост е голяма, което е голям социално-икономически проблем на населението

Ако всичко това се има предвид, както и редица други икономически фактори които не привеждам, както и че инвестиционната политика в новите пазарни условия се прехвърля на местно равнище по системата: “справи се сам”, пък и свидетели сме, че в миналото водещата общинска структура недостатъчно се застъпваше за развитието на общината, ясно е, че икономическата перспектива на нашия край е още по-песимистична в настъпващите ригорозни пазарни условия.

Що се отнася до митническите такси, нашето становище е, че те ограничават основните права и свободи на човека и гражданина. Касае се за ограничаване на правото на свободно движение, конкретно на правото свободно да се излезе от страната (и свободно да се върне в нея). Тази такса най-много засяга населението от нашата крайгранична и бедна община. Ние сме отдалечени от големите общински центрове във вътрешността и това допълнително обременява движението на хората и поскъпва стоката за широко потребление което отрицателно се отразява на и без това низкия стандарт на населението.

В днешните икономически условия когато едвам се свързват краищата, населението от нашата община би трябвало да минава граничния преход “Рибарци” без да заплаща митнически такси.

Сръбска Радикална партия – секретар Иван Рангелов:

Според сръбските радикали, целта на процеса на приватизация е да дефинира собственическите права и постави основите на пазарната система заснована на конкуренцията която ускорява пазарната ефикасност. Без сигурни цени, здрави пари и правова сигурност както и надзор над провеждането на приватизацията, няма да има перспективна, справедлива и ефикасна приватизация. Доколкото бъдещата приватизация се провежда въз основата на свободна преценка и продаване на безценица, ще има за последствие задълбочаване на и без това катастрофалното състояние на стопанството и нарастване на социалното напрежение.

Икономическата перспектива на приватизацията в Босилеград, е последен шанс с променяне на собствеността и капиталата да се задвижи катастрофалното замрялото стопанство и поведението на стопанските субекти да зависи от изискванията на пазарните закони а не да се заплита политиката и местните бюрократи които в самия процес на приватизацията могат пак да се явят като евентуални “спасители” на пропадналите предприятия.

В процеса на приватизацията трябва да се обезпечат свежи капитали в ресурсите с които общината разполага и които могат да донесат профит на пазара.

Становището на Общинския съвет на СРП по въпроса за митническите такси за излизане от страната изхожда от това, че тия такси са един от многото икономически и политически нереални начини на неспособния режим, от икономически изчерпаните граждани да съберат данък за грамадния бюрократичен апарат, наказвайки ни с някакъв вид вътрешни санкции и ограничаване на свободата на движението. ОС на СРП в Босилеград и в разговорите с висшите ръководители на партията и във всички свои искания е търсил премахване на тази такса както на държавно равнище, така и за освобождаване на българското малцинство от заплащане на таксата за да може то спокойно да минава границата със съседна България.

Такъв почин на държавата би бил добре посрещнат в нашето малцинство което и поради икономическата изостаналост и поради митническите такси няма възможност свободно да контактира с роднините си които живеят в България, но и за други – стопански и културни нужди.

Демократичен съюз на българите в Югославия – Велин Стоичков:

Приватизацията и демократизацията са две взаимно свързани неща. Съвременният опит показва, че напредъкът на обществото зависи най-много от отношението му към собствеността и гражданската инициатива. Практиката показва, че обществената собственост имаше доста ограничена историческа прогресивност. Тя не можа да се потвърди като икономически ефикасна, тъй като не реагираше на пазарните условия и промени, няма вътрешен защитен механизъм от злоупотреби и липса на отговорност. Освен това, тя ограничава инициативата и творческия устрем на човека, докато частната собственост е двигател на изявата на личните способности на човека.

ДСБЮ още от основаването си се застъпваше за приватизация като средство за стопанската реформа. Днес това вече не е никаква новост, даже и левите пратии се застъпват за приватизация, макар че не са заинтересовани от нея защото те фактически разполагат с обществената собственост като с частна. Така че приватизацията е неминовна, но за нея все още няма достатъчно политическа готовност, нито съответни закони. Новият закон за приватизация, не е онова което се правеше и прави в страните на източна Европа.

Ние в ДСБЮ си даваме сметка за трудностите които ще съпътствуват босилеградското стопанство в процеса на приватизацията дори и под идеални условия. А нашите условия са далеч от идеалните. Приватизацията подразбира пазарни механизми, стабилен курс, стабилна и стимулативна данъчна политика, лична и имуществена сигурност, а ние нямаме нищо от това. Отделен е въпросът дали изобщо в Босилеград има нещо което да се приватизира. Собствениците на капитала, както знаем, купуват само онова което може да им донесе профит. Опасявам се, че такова нещо у нас просто няма. И затова може да се очаква с приватизацията да настанат още по-големи социални проблеми.

Иначе в икономическата част на програмата на ДСБЮ, се слага акцент, изхождайки от модерните евро-течения и жизнените интереси на нашето малцинство Царибродско и Босилеградско да станат “зона на дружба и сътрудничество” особено в областта на стопанствата (транспорт, туризъм, търговия, промишленост, минно дело, стокоевдство, овощарство, здрава храна и пр.) Държавната граница не трябва да се третира като пречка а като предусловие за успешно развитие.

Що се отнася до митническите такси за минаване на границата, ние от ДСБЮ досега няколко пъти сме изпращали писма до Скубщината и Правителството да се премахнат, защото те не само ограничават конституционните права на малцинството но и усложняват неговото икономическо положение.

Нова комунистическа партия на Югославия – Общински комитет Босилеград, секретар Стоичко Ангелов:

В днешните условия икономическата перспектива на нашата община е много тъмна. Против сме каквато и да било приватизация защото всяка приватизация условия експлоатация. Признаваме само частна собственост която е създадена с личен труд и залагане без експлоатация и забогатяване на лек начин. Залагаме се за опазване на държавната, обществената и колективната собственост.

Изхождайки от това становище, против сме всички видове на унищожаване на общественото имущество създадено от работническата класа и интелигенцията и с материалната помощ от по-широката общност – държавата, в нашата община. Каквито и да било такси и данъци са непопулярни, но те са нужни на всяка държава. Митническата изходна такса е един вид данък за определен период от време. Мотивите за завеждането са ясни – нужни са пари на държавата. Смятаме за нужно да се знае колко средства се акумулират по този начин и за какво се харчат. Държавата трябва да настои този данък по-скоро да го премахне, или да намери възможност за евентуални облекчения на крайграничното население.

По актуалния въпрос че майчиният български език не е доминиращ на територията където живее българската народност, нашето становище е, че това наше конституционно и законно право, е било ползвано без каквито и да било препятствия. Всички фактори – държавни и политически институции са се застъпвали обучението в училищата да се провежда на български език. Влагани са и огромни материални средства за създаване на необходими условия – специално да има съответни учебници и учебни помагала. В последните години настъпиха известни деформации, от които произлизат заключения, че нашето малцинство не ще да се учи, да говори и твори на майчиния си език, уж му

бил по-тежък от другите езици, а за живота му е бил ненужен?! Този феномен би трябвало да се докаже научно.

Някои пък търсят, правителството на Сърбия с декрет да наложи това право да се използва.

Застъпваме се тоя въпрос колкото се може по-бързо да се изучи и разреши, защото нежелателните последици нанасят щети и на нашата народност, но и по-широко – на държавата ни.

Изхождайки от становището на НКПЮ и СКОЮ за равноправие на всички народи и народности, отношението на Общинския комитет в Босилеград към Културно информационния център в Димитровград и клона му в Босилеград ще почива на взаимно сътрудничество дотогава докато той и неговата активност са във функция на официалната политика на СРЮ и Р Сърбия, утвърдена в конституцията и законите и служи на националното битие на нашата народност – оцеляване на националното ни съзнание и самобитност.

От оня момент когато преценим, че неговата активност служи на чуждестранни интереси и е от вреда на нашата народност и нашата държава, ние ще се дистанцираме от такова негово деяние.

Във връзка с “Бюлетина” който издавате, ние ще го четем и критически ще се отнасяме спрямо неговото съдържание.

И ако накрая анализираме всичко казано дотук, можем да стигнем до заключението, че в Босилеградското политическо пространство, въпреки раздробеността на повече политически партии, на практика засега се открояват само две основни политически концепции – лява и дясна. Може да се говори за някои допирни точки между тях по националния въпрос.

От пръв поглед се вижда, че политическите становища на ДСБЮ, демократите, СПО и радикалите се съпадат по няколко основни точки: собственическите отношения, правовата държава, парламентарната демокрация, пазарното стопанство и малцинствените права. Съпадат се и становищата по някои местни приоритети. И което е най-важно: в босилеградските политически партии няма прояви на шовинизъм. Би могло да се говори за евентуална поляризация на идеологическа, но не и на национална основа. Дори и членовете на Радикалната партия не отричат никому и сами не се отказват от българската си национална принадлежност.

Значи, причините на неединството в босилеградската опозиция трябва да се търсят в човешките недостатъци и караниците които тук ги посяха големите белградски лидери. Лидерството, сомнителността, личната нетърпимост, апатията и може би най-важното – липсата на демокрация в самите структури на партиите, създават мнимите разногласия които на практика пречат опозицията да се обедини и на изборите да предложи някаква алтернатива която да извади населението от сегашната криза, за която, всички са съгласни, не води до никъде.

Това което се очертава като тенденция, е точно онова което режимът иска да ни направи: скарай и владей. И ако това не го разбират големите “вождове” на опозицията в Белград или го разбират и съзнателно играят на това да бъдат изигравани, то поне ние тука бихме могли да направим нещо добро – да не се подвеждаме по тях.

(извадки)